

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "การใช้ประโยชน์ห้องสมุดเพื่อการเรียนและการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิต" ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายจะศึกษาข้อเท็จจริงในการใช้ประโยชน์เพื่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูภาษาไทยและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับการวิจัยโคลงแบบสอบถามไปยังครูสอนภาษาไทย และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตจำนวน 5 แห่ง ตัวอย่างประชากรที่เป็นครู ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากอาจารย์ที่สอนวิชาภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในแต่ละโรงเรียนให้ช่วยตอบแบบสอบถาม โดยไม่คำนึงถึงเพศ จำนวน 32 คน ได้รับแบบสอบถามคืน 30 ชุด ตัวอย่างประชากรที่เป็นนักเรียน ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 2 ชั้นละ 20 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ชั้นละ 22 คน รวมโรงเรียนละ 62 คน โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) คือใช้วิธีจับสลากรายชื่อของนักเรียน โดยไม่คำนึงถึงเพศ กำหนดชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 2 ชั้นละ 20 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ชั้นละ 22 คน รวมโรงเรียนละ 62 คน รวมนักเรียนที่ได้สุ่มตัวอย่างได้จากโรงเรียนสาธิตกรุงเทพมหานคร 5 แห่ง จำนวน 310 คน แบบสอบถามที่ส่งไปยังครู 32 ชุด ได้คืน 30 ชุด คิดเป็นร้อยละ 93.75 แบบสอบถามของนักเรียนส่งไป 310 ชุด ได้คืนมา 300 ชุด คิดเป็นร้อยละ 96.77 วิธีวิเคราะห์ข้อมูลคิดค่าตอบเป็นร้อยละของครูและนักเรียนที่ตอบแบบสอบถาม

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลส่วนตัวของครูและนักเรียน

ครูที่ตอบแบบสอบถาม 30 คน เป็นชาย 2 คน หญิง 28 คน

ผู้ส่วนใหญ่คือ กศ.บ รองลงมาคือ ค.บ. ประสบการณ์ในการสอนของครูเฉลี่ย

แล้วคนละ 1 - 5 ปี ระยะเวลาที่ครูสอนต่ำสุด 1 ปี และสูงสุด 17 ปี ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 60.00 สอนในหมวดวิชาภาษาไทยทุกวิชา วิชาที่ครูชอบสอนมากที่สุดคือวรรณคดี วิชาที่สอนนอกเหนือจากภาษาไทยคือ สังคมศึกษา รองลงมาคือ ภาษาอังกฤษ โดย เฉลี่ยครูสอนสัปดาห์ละ 11 - 15 ชั่วโมง สำหรับงานพิเศษที่ครูต้องทำนอกเหนือจาก การสอนคือ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมเสริมหลักสูตร ของนักเรียนและทำงานด้าน การปกครองนักเรียน การใช้เวลาว่างของครูปรากฏว่า ครูส่วนใหญ่ชอบใช้เวลา ว่างในการเตรียมการสอน รองลงมาคือใช้เวลาว่างในการตรวจงานและไปทัศนศึกษา มีร้อยละ 76.67 ใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือในห้องสมุด

นักเรียนที่ตอบแบบสอบถาม 300 คน เป็นชาย 152 คน และเป็นหญิง 148 คน กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสาธิตกรุงเทพมหานคร จำนวน 5 แห่ง จำนวนนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 2 ชั้นละ 20 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ชั้นละ 22 คน รวมโรงเรียนละ 62 คน นักเรียนส่วนใหญ่ชอบใช้เวลาว่างในการดูโทรทัศน์และรองลงมาใช้เวลาว่างในการ เล่นกีฬา มีร้อยละ 55.67 ใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือในห้องสมุด

2. บริการที่ห้องสมุดโรงเรียนให้แก่ครูและนักเรียน

ห้องสมุดโรงเรียนจัดบริการให้ครูและนักเรียนทราบถึงหนังสือใหม่ ๆ ของห้องสมุดโดยจัดมุมหนังสือไว้ในห้องสมุด รองลงมาคือปิดประกาศรายชื่อหนังสือ ใหม่ ๆ ไว้ที่ป้ายประกาศของห้องสมุด และมีร้อยละ 23.33 ที่ไม่ได้จัดบริการให้ครู และนักเรียนได้ทราบถึงหนังสือใหม่ ๆ ของห้องสมุดอย่างใดทั้งสิ้น

3. จำนวนหนังสือในหมวดภาษาไทยที่มีในห้องสมุดโรงเรียนและการจัดซื้อ หนังสือในหมวดนี้

ครูและนักเรียนมีความเห็นว่า ห้องสมุดโรงเรียนมีหนังสือให้คนคว่า มากที่สุดในวิชาวรรณคดี วิชาที่มีหนังสือให้คนคว่ารองลงมาคือ การใช้ภาษา การจัดซื้อหนังสือเพิ่มในหมวดภาษาไทย ครูส่วนใหญ่เห็นว่าห้องสมุดโรงเรียนควรจัดซื้อ หนังสือเพิ่มมากที่สุดในการใช้ภาษา รองลงมาคือ หลักภาษา นักเรียนส่วนใหญ่

เห็นว่าประเภทของหนังสืออ่านประกอบวิชาภาษาไทยที่ห้องสมุดควรจัดซื้อคือ พงศาวดาร รongลงมาคือ เกร็ดความรู้และสารคดีเกี่ยวกับภาษาไทย โรงเรียนส่วนใหญ่ให้อาจารย์ ในสายวิชาการมาพิจารณาจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด และในกรณีการจัดซื้อหนังสือปรากฏว่า หนังสือที่ครูส่วนใหญ่เสนอให้จัดซื้อนั้นมักจะได้ตามที่เสนอเป็นบางครั้ง เนื่องจากมีงบประมาณ ซื้อหนังสือไม่พอและบางครั้งหนังสือที่ต้องการไม่มีขายในร้านหนังสือขณะนั้น

4. การเรียนรู้หรือการได้รับการอบรมวิธีการใช้ห้องสมุดที่ถูกต้อง

ครูและนักเรียนส่วนใหญ่ เคยเรียนรู้หรือได้รับการอบรมวิธีการใช้ห้องสมุด ถูกต้อง และมีเพียงร้อยละ 14.85 ที่ไม่เคยเรียนรู้หรือได้รับการอบรมวิธีการใช้ห้องสมุด ถูกต้องเลย

5. สาเหตุและความจำเป็นในการใช้ห้องสมุดในการเรียนการสอน

นักเรียนส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดโรงเรียนเพราะสนใจอ่านหนังสือ วารสาร และหนังสือพิมพ์ รongลงมาคือเพื่อต้องการค้นคว้าทำรายงานที่ครูสั่ง สำหรับวิชาในหมวด ภาษาไทยที่นักเรียนสนใจและชอบศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมมากที่สุดในห้องสมุดโรงเรียนคือ วิชาวรรณคดี รongลงมาคือวิชาการใช้ภาษา มีร้อยละ 4.00 ที่สนใจค้นคว้าเพิ่มเติมใน วิชาหลักภาษา เกี่ยวกับความจำเป็นในการใช้ห้องสมุดค้นคว้าประกอบการเรียนวิชา ภาษาไทย นักเรียนส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า ในการเรียนวิชาภาษาไทยจำเป็นต้องใช้ ห้องสมุดเพื่อค้นคว้าประกอบการเรียนประมาณสัปดาห์ละ 1 - 4 ชั่วโมง วิชาที่ครูแนะนำ ให้นักเรียนใช้ห้องสมุดค้นคว้าประกอบการเรียนมากที่สุด คือวิชาวรรณคดี รongลงมาคือ วิชาการใช้ภาษา

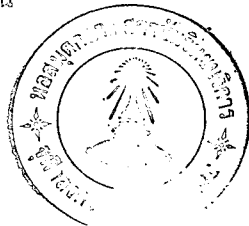
6. ความสนใจในการอ่านหนังสืออ่านประกอบ หนังสือพิมพ์รายวัน วารสาร ภาษาไทย และสิ่งพิมพ์ในห้องสมุด

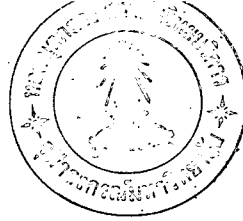
ครูส่วนใหญ่ชอบอ่านหนังสืออ่านประกอบวิชาภาษาไทยประเภทเกร็ดความรู้ และสารคดีเกี่ยวกับภาษาไทย นักเรียนส่วนใหญ่ชอบอ่านหนังสืออ่านประกอบวิชาภาษาไทย ประเภทตำนานและนิทานพื้นเมือง หนังสือพิมพ์รายวันที่ครูและนักเรียนเห็นว่า มีประโยชน์ ช่วยส่งเสริมความรู้วิชาภาษาไทยคือสยามรัฐ ประชาธิปไตยและบ้านเมือง หนังสือพิมพ์

จะช่วยส่งเสริมความรู้มากที่สุดในการใช้ภาษา ครูส่วนใหญ่จะนำบทความ
บทวิจารณ์ในหนังสือพิมพ์มาใช้ เป็นเนื้อหาและสาระในการสอนวิชาภาษาไทย วารสาร
ภาษาไทยที่ครูและนักเรียนเห็นว่ามียุทธศาสตร์ในการสอนวิชาภาษาไทยคือ ชัยพฤกษ์
ภาษาและหนังสือ วิทยาศาสตร์ และ อ.ส.ท. วารสารจะช่วยส่งเสริมความรู้ในวิชา
การใช้ภาษามากที่สุดครูส่วนใหญ่จะนำบทความและบทวิจารณ์จากวารสารมาใช้ เป็นเนื้อหา
ประกอบการสอนภาษาไทย ส่วนสิ่งพิมพ์ที่อยู่ในห้องสมุดที่ครูและนักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่า
เป็นยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมความรู้ในวิชาหมวดภาษาไทย คือ จุลสารต่าง ๆ เช่น
จุลสารภาษาไทย และสิ่งพิมพ์ที่ครูนำมาใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการค้นคว้าประกอบการสอน
ในวิชาวรรณคดี

7. วิธีการใช้ห้องสมุดในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย

วิธีการที่ครูภาษาไทยส่วนใหญ่แนะนำให้นักเรียนใช้ห้องสมุดโรงเรียน
ค้นคว้าประกอบการเรียนคือ ใ้คนควาแล้วเขียนรายงานส่ง รองลงมาคือให้คนควา
แล้วนำมาอภิปรายในชั้นเรียน มีเพียงร้อยละ 4.33 ที่ครูไม่เคยให้นักเรียนทำการค้นควา
เลย วิธีการทำรายงานมักจะทำให้ทำเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล โดยให้ทำเล่มละ
2 - 3 ครั้ง มีเพียงร้อยละ 14.00 ที่ครูไม่เคยให้ทำเลย เกี่ยวกับการแนะนำหนังสือ
อ่านประกอบการค้นควาในการทำรายงาน ครูส่วนใหญ่มักจะบอกรายชื่อหนังสือแล้วให้
นักเรียนไปค้นควาในห้องสมุด รองลงมาคือ นำหนังสือนั้น ๆ มาแนะนำในชั้นเรียนหลัง
จากที่ครูให้นักเรียนทำรายงานส่งโดยการค้นควาจากห้องสมุดโรงเรียน ครูส่วนใหญ่
จะตรวจให้คะแนนแล้วนำรายงานชิ้นที่ดีและไม่ดีมาชี้แจงในชั้นเรียน รองลงมาคือ ตรวจ
ให้คะแนนแล้วส่งคืนให้นักเรียน มีเพียงร้อยละ 6.67 ที่ครูตรวจให้คะแนน ส่งคืนให้
นักเรียนดูแล้วครูเก็บไว้เพื่อใช้เป็นตัวอย่างต่อไป เวลาที่ให้นักเรียนค้นควาในการทำ
รายงานประกอบวิชาภาษาไทย ครูส่วนใหญ่ให้นักเรียนเข้าห้องสมุดโรงเรียนเพื่อค้นควา
นอกชั่วโมงภาษาไทย สำหรับบริการที่ครูส่วนใหญ่ร่วมมือกับบรรณารักษ์เพื่อส่งเสริมการ
เรียนการสอนวิชาภาษาไทย คือร่วมจัดกิจกรรมเกี่ยวกับวันสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับ
ภาษาไทย รองลงมาคือร่วมมือจัดกิจกรรมอื่น ๆ เช่น ปาฐกถา โต้วาที อภิปราย

เป็นต้น มีครูร้อยละ 16.67 ที่ไม่เคยร่วมมือกับบรรณารักษ์ในการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ
เลย

8. ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการให้บริการห้องสมุดโรงเรียน

ปัญหาและอุปสรรคที่ครูส่วนใหญ่พบในการให้บริการห้องสมุดคือ ห้องสมุด
มีหนังสือในแขนงวิชาภาษาไทยไม่เพียงพอ และมีครูถึงร้อยละ 23.33 ที่พบว่าไม่มีปัญหา
และอุปสรรคในการให้บริการห้องสมุดโรงเรียนเลย นักเรียนส่วนใหญ่พบว่าบุคลากรของ
เจ้าหน้าที่ห้องสมุดไม่ดีพอ และร้องลงมาคือหนังสือในห้องสมุดโรงเรียนจัดไม่เป็นระเบียบ
ยากในการค้นหา

9. ข้อเสนอแนะของครูและนักเรียนในการปรับปรุงการให้บริการห้องสมุด เพื่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย

ครูและนักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ควรมีการปรับปรุงห้องสมุดโรงเรียน
ในด้านต่าง ๆ คือเกี่ยวกับสถานที่ อุปกรณ์ห้องสมุด จำนวนหนังสือ วารสาร และบริการ
ของห้องสมุด นอกจากนี้ควรมีการสอนวิธีการใช้ห้องสมุดที่ถูกต้องแก่ครูและนักเรียน เพื่อ
ให้การให้บริการห้องสมุดเพื่อการเรียนและการสอนจะได้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การอภิปรายผลทั่วไปของการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การให้บริการห้องสมุดเพื่อการเรียนและการสอนภาษาไทย
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสาธิตกรุงเทพมหานครนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้ได้ค้นพบ
ข้อเท็จจริงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในด้านต่าง ๆ และข้อเท็จจริงที่พบในการวิจัยครั้งนี้
ยังใกล้เคียงกับการค้นพบของผู้วิจัยอื่น ๆ ในครั้งก่อน ๆ อีกด้วย

ในด้านที่เกี่ยวกับการเรียนและการสอนภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่าวิชาวรรณคดี
เป็นวิชาที่ครูและนักเรียนส่วนใหญ่ชอบมากกว่าวิชาอื่น ซึ่งผลการวิจัยตรงกับผลการวิจัยของ
จิตต์นิกา ภักดิ์ชุมพล ที่พบว่า นักเรียนชอบเรียนวรรณคดีมากกว่าวิชาอื่นเพราะสนุกและ

มีกิจกรรมน่าสนใจ¹ และจากการวิจัยของ สมศักดิ์ วิจารณ์ พบว่า นักเรียนชอบ
วรรณคดีเพราะเป็นวิชาสนุก เรียนง่าย ได้รับความรู้ และมีกิจกรรมต่าง ๆ เช่น
ละครและรายงานเป็นต้น² จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า จำนวนหนังสือใน
ห้องสมุดโรงเรียนที่ครูให้นักเรียนคนควา และครูชอบคนควา เพื่อส่งเสริมความรู้ในวิชา
วรรณคดีมากที่สุด ครูส่วนใหญ่ชอบอ่านหนังสืออ่านประกอบวิชาภาษาไทยที่มีอยู่ในห้อง
สมุดโรงเรียนประเภท เกียรติความรู้และสารคดีเกี่ยวกับ ภาษาไทย นักเรียนส่วนใหญ่
ชอบอ่านหนังสืออ่านประกอบวิชาภาษาไทยประเภทตำนาน และนิทานพื้นเมือง ซึ่งเป็น
หนังสืออ่านประกอบที่ส่งเสริมความรู้หมวดภาษาไทย ในวิชาวรรณคดีมากกว่าวิชาอื่น
และจากการวิจัยยังพบว่า หนังสือที่ครูต้องการให้ห้องสมุดซื้อเพิ่มเติมมากที่สุดคือ
การใช้ภาษา และหลักภาษา วิชาที่ต้องการให้ซื้อหนังสือเพิ่มเติมน้อยที่สุดคือวิชา
วรรณคดี ซึ่งอาจเป็นเพราะสภาพจำนวนหนังสือในห้องสมุดปัจจุบันมีหนังสือที่ส่งเสริม
ความรู้ในวิชาวรรณคดีมากที่สุด และอาจเป็นเพราะตำราวิชาวรรณคดีนั้นผลิตมาก
หาซื้อง่าย ในห้องสมุดจึงมีหนังสือวิชาวรรณคดีจำนวนมาก ครูและนักเรียนจึงมี
โอกาสเลือกคนควาหนังสืออ่านเพื่อส่งเสริมความรู้ในวิชาที่มากกว่าวิชาอื่น ครูสามารถ
นำมาใช้เป็นอุปกรณ์ นักเรียนสะดวกในการคนควาทำรายงาน ทำให้นักเรียนชอบ
เรียนวิชาวรรณคดีมาก และครูก็ชอบสอนวิชาที่มากเช่นกัน จึงเป็นเรื่องที่บรรณาธิการ
โรงเรียน และครูสอนภาษาไทยจะต้องร่วมมือกันพิจารณาจัดเลือกซื้อหนังสือแต่ละประเภท

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

¹จิตต์นิภา ภักดิ์ชุมพล, "กิจกรรมการเรียนและการสอนภาษาไทยชั้น
มัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนสาธิตในกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ ปริญญา
มหาบัณฑิต, แผนกศึกษามัธยมศึกษา 2516), (อัครสำเนา).

²สมศักดิ์ วิจารณ์, "การศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทยในชั้น
มัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี 2510" (วิทยา
นิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2510),
(อัครสำเนา).

ในหมวดภาษาไทยให้มีจำนวนพอเหมาะที่จะส่งเสริมความรู้ให้แก่นักเรียนในแต่ละวิชา
ของหมวดภาษาไทยตามความเหมาะสม

ในด้านที่เกี่ยวกับประเภทของหนังสือพิมพ์ วารสาร และสิ่งพิมพ์ ที่ครู
และนักเรียนเห็นว่า มีประโยชน์ช่วยส่งเสริมความรู้วิชาภาษาไทยนั้น ผลของการ
วิจัยพบว่า ครูและนักเรียนให้ความสำคัญในหนังสือพิมพ์รายวันและวารสาร มาใช้เป็น
ประโยชน์ในการเรียนและสอน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลของการวิจัยของสุภาณี
โคตรจรัสที่ว่า หนังสืออ่านประกอบวิชาสังคมศึกษาที่ครูใช้มาก ก็บทความต่าง ๆ
จากวารสารและหนังสือพิมพ์³ ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่า หนังสือพิมพ์และวารสาร
ไม่เพียงแต่ใช้ประกอบวิชาสังคมเท่านั้น ยังใช้เป็นอุปกรณ์การสอนวิชาภาษาไทยได้ด้วย
ซึ่งตรงกับผลการวิจัยและข้อเสนอแนะของรมย์ อุประมัย ที่ว่า หนังสือพิมพ์ใช้เป็น
อุปกรณ์ การเรียนการสอนในห้องใดโดยตรง ในวิชาต่าง ๆ โดยเฉพาะภาษาไทย
และสังคมศึกษา ใช้เพิ่มพูนความรู้รอบตัว⁴ หนังสือพิมพ์รายวันที่ครูและนักเรียน
เห็นว่า มีประโยชน์ช่วยส่งเสริมความรู้วิชาภาษาไทย คือสยามรัฐ ส่วนวารสารที่ครูและ
นักเรียนเห็นตรงกันว่า จะช่วยส่งเสริมความรู้วิชาภาษาไทย คือชัยพฤกษ์ สิ่งพิมพ์ที่ครู
ภาษาไทยและนักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่า มีประโยชน์ส่งเสริมความรู้ คือ จุลสารต่าง ๆ
ในห้องสมุด ข้อมูลเหล่านี้เป็นเรื่องที่น่าสนใจ แสดงให้เห็นว่า สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่
ในห้องสมุดโรงเรียน เป็นเครื่องช่วยส่งเสริมความรู้วิชาภาษาไทยได้อย่างดี และนำ
มาใช้เป็นอุปกรณ์การเรียนการสอนได้ ฉะนั้นบรรณารักษ์โรงเรียนควรส่งเสริม
และแนะนำเอาสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ในห้องสมุดมาใช้ให้เป็นประโยชน์ ครูสอนภาษาไทยควร

³สุภาณี โคตรจรัส, เรื่องเดิม, หน้า 193.

⁴รมย์ อุประมัย, "การศึกษาความสนใจของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีต่อ
หนังสือพิมพ์ ฉบับภาษาอังกฤษ และฉบับภาษาไทยในกรุงเทพฯ," (วิทยานิพนธ์
ครุศาสตร์มหาบัณฑิต, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2511), (ลิขสิทธิ์).

สอนให้นักเรียนรู้จักนำเอาความรู้จากสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เหล่านี้ มาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการเรียน โดยนำเอาความรู้ที่ได้จากสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ในห้องสมุดโรงเรียนมาใช้ให้สัมพันธ์กับวิชาที่เรียน

ส่วนผลการวิจัยที่เกี่ยวกับวิธีการใช้ประโยชน์ห้องสมุดเพื่อการเรียนและการสอนภาษาไทยนั้น ผู้วิจัยได้พบว่า ครูส่วนใหญ่จะขอรายชื่อหนังสือแล้วให้นักเรียนไปค้นคว้าในห้องสมุด โดยเขียนรายงานส่ง ผลการวิจัยนี้ตรงกับผลการวิจัยและข้อเสนอแนะของสุธีร์ ลิขิตจันทรสกุล ที่เสนอครูผู้สอนภาษาไทย ใช้วิธีสอนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในบทเรียนโดยครูเสนอแนะรายชื่อหนังสือที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน และกำหนดให้นักเรียนเขียนเป็นรายงานสั้น ๆ เป็นการให้นักเรียนรู้จักการใช้ห้องสมุดให้เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอนภาษาไทยทางหนึ่ง⁵ ในการวิจัยครั้งนี้ได้พบว่า มีร้อยละ 14.00 ที่ครูไม่เคยให้นักเรียนค้นคว้าทำรายงานซึ่งเป็นตัวเลขที่ต่ำกว่ายังมีครูภาษาไทยที่ไม่เห็นความจำเป็นในการให้นักเรียนไปค้นคว้าหาความรู้ในห้องสมุดโรงเรียนให้เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอนภาษาไทย

สำหรับความปรารถนาที่ห้องสมุดให้แก่ครูและนักเรียน ผลของการวิจัยพบว่า ครูและนักเรียนส่วนใหญ่ เคยเรียนรู้อหรือได้รับการอบรมวิธีการใช้ห้องสมุดที่ถูกต้อง มีร้อยละ 14.85 ที่ไม่เคยเรียนรู้อหรือได้รับการอบรมการใช้ห้องสมุดเลยซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับผลการวิจัยของรัตพร ชิงชาคา ซึ่งได้ทำการวิจัยไว้ในปี พ.ศ. 2512 แล้วปรากฏผลของการวิจัยแตกต่างกันกล่าวคือ ผลการวิจัยของรัตพร ชิงชาคา พบว่าครูและนักเรียนส่วนใหญ่ในโรงเรียนมัธยมศึกษายังไม่รู้จักวิธีการใช้ห้องสมุดที่ถูกต้อง⁶ เป็นที่ยืนยันได้ว่าในระยะ 6 ปี ที่ผ่านมา นับตั้งแต่การวิจัยของรัตพร ชิงชาคา ถึงการวิจัยครั้งนี้พบว่า ครูและนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นใ้เรียนรู้อหรือได้รับ

⁵สุธีร์ ลิขิตจันทรสกุล, เรื่องเดียวกัน, หน้า 38.

⁶รัตพร ชิงชาคา, เรื่องเดียวกัน, หน้า 69.

การอบรมวิธีการใช้ห้องสมุดที่ถูกต้องมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่างเล็งเห็นความสำคัญของห้องสมุดโรงเรียนมากขึ้น จึงได้มีการให้ความรู้แก่ครูและนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการใช้ห้องสมุดที่ถูกต้อง ซึ่งตรงกับข้อเสนอแนะของบรรจง นีวาตะบุตร ที่ได้เสนอแนะให้จัดชั่วโมงการใช้ห้องสมุดในตารางสอน⁷ และ Raymond Meyer ก็ได้เสนอให้มีการแนะนำวิธีการใช้ห้องสมุดที่ถูกต้องแก่ครูและนักเรียน⁸

ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่พบในการให้บริการห้องสมุดโรงเรียนพบว่า จำนวนหนังสือในห้องสมุดมีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้ ซึ่งตรงกับผลงานวิจัยของบรรจง นีวาตะบุตร ที่พบว่า จำนวนหนังสือวารสารในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา มีไม่เพียงพอไม่สอดคล้องกับผู้ใช้ นอกจากนี้ บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดไม่ให้ความเป็นกันเองกับครูและนักเรียน ระยะเวลาที่เปิดบริการและระยะที่ห้ยืมหนังสือมีน้อยมาก⁹ ผลการวิจัยของกรมวิชาการยังกล่าวว่าเป็นเพราะห้องสมุดไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียนเท่าที่ควร¹⁰ ผลการวิจัยของกรมวิชาการสอดคล้องกับผลการวิจัยของรัตพร ชังชาดา ในเรื่องเกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียน ยังไม่เห็นความสำคัญและคุณค่าของห้องสมุดโรงเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน จึงไม่ได้จัดสรรเงินงบประมาณและหารายได้มาบำรุงห้องสมุดให้เป็นศูนย์วัสดุการอ่านที่แท้จริง¹¹ อีกประการหนึ่งอาจเนื่องจากบรรณารักษ์และผู้บริหารโรงเรียน

⁷บรรจง นีวาตะบุตร, เรื่องเดียวกัน, หน้า 113.

⁸Meyer, op. cit, p 1619.

⁹บรรจง นีวาตะบุตร, เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

¹⁰กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, รายงานการสำรวจสภาพห้องสมุดโรงเรียน....., หน้า 25.

¹¹รัตพร ชังชาดา, เรื่องเดิม, หน้า 74.

ไม่ได้ร่วมมือกันจัดทำห้องสมุดให้เป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการเรียนการสอน¹² ซึ่งอาจแก้ไขได้โดยผู้บริหารโรงเรียนครู และบรรณารักษ์ของประสานงานร่วมมือกัน เพื่อให้การบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนดำเนินไปด้วยดี มีประสิทธิภาพส่งเสริมการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการใช้ประโยชน์ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะแก่ผู้บริหารและบุคคลในหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของห้องสมุดโรงเรียนดังนี้

ข้อเสนอแนะแก่กระทรวงศึกษาธิการ

1. กระทรวงศึกษาธิการ ควรสนับสนุนการจัดตั้งห้องสมุดโรงเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกแห่ง ให้มีหนังสือและอุปกรณ์ที่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้ โดยกระทรวงศึกษาธิการควรจัดสรรเงินงบประมาณให้แก่โรงเรียนต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในเรื่องเกี่ยวกับห้องสมุดโรงเรียนตามความเหมาะสม

2. เนื่องจากผลการวิจัยได้พบว่า ในห้องสมุดโรงเรียนมีหนังสือให้คนคว้ามามากที่สุดในวิชาวรรณคดี ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการควรสนับสนุนการเขียนตำราหมวดภาษาไทย โดยเฉพาะวิชา หลักภาษาและการใช้ภาษาให้มากขึ้น โดยอาจใช้นักวิชาการ และศึกษานิเทศก์ ช่วยกันเขียนตำราหลักภาษาที่เข้าใจได้ง่ายสำหรับนักเรียนในชั้นมัธยมตอนต้น หรือแนะแนวทางการสอนหลักภาษา ตลอดจนกิจกรรมที่จะใช้เกี่ยวกับการสอนหลักภาษา และการใช้ภาษา แบบฝึกหัดและตัวอย่างของการ

¹² Mullen, *op. cit.*, p 400.

ใช้ภาษา เพื่อครูจะได้เลือกใช้และนักเรียนจะได้เห็นตัวอย่างหลาย ๆ แบบ คำว่าต่าง ๆ ที่ผลิตออกมา กระทรวงศึกษาธิการควรพยายามเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักของครูและนักเรียนโดยทั่วไป จะเป็นเครื่องช่วยให้การเรียนและการสอนภาษาไทยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. กระทรวงศึกษาธิการควรจัดการอบรมหรือให้คำแนะนำให้บรรณารักษ์มีความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับหลักสูตรของโรงเรียนและวิธีการสอนต่าง ๆ บางพอสมควร เพื่อเป็นแนวทางให้บรรณารักษ์สามารถที่จะแนะนำ หนังสือที่ใส่ประกอบบทเรียนแก่ครู หรือร่วมมือกับครูในการทำกิจกรรมที่จะส่งเสริมการสอนของครูในหมวดวิชาต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง

4. การคัดเลือกบรรณารักษ์บรรจุเข้าประจำโรงเรียนนั้น กระทรวงศึกษาธิการ ควรคัดเลือกบุคคลที่มีวุฒิทางบรรณารักษ์ มีบุคลิกลักษณะของบรรณารักษ์ที่ดี มีความรู้ในจิตวิทยาและการพัฒนาของเด็กพอสมควร เพื่อที่จะได้เข้าใจในตัวเด็ก สามารถจัดเตรียมหนังสือและบริการต่าง ๆ ให้ถูกใจเด็ก เพื่อเด็กจะได้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการอ่านหนังสือและต่อห้องสมุดโรงเรียน

ข้อเสนอแนะแก่ผู้บริหารโรงเรียน

1. ผู้บริหารโรงเรียนต้องคำนึงเสมอว่า ห้องสมุดโรงเรียนเป็นแหล่งคนควาที่สำคัญช่วยส่งเสริมการเรียนและสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้นควรจัดสรรเงินงบประมาณ สำหรับห้องสมุดโรงเรียนให้เพียงพอที่จะดำเนินงานให้มีหนังสือเพิ่มขึ้นเสมอ มีเครื่องมือเครื่องใช้ที่ให้ความสะดวกในการปฏิบัติและให้บริการแก่ผู้ใช้บริการ

2. ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดจำนวนเจ้าหน้าที่และบรรณารักษ์ในห้องสมุดให้เพียงพอที่จะให้บริการความสะดวกสบายในการใช้บริการของครูและนักเรียนในโรงเรียน

3. การคัดเลือกบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรพิจารณาคัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติของบรรณารักษ์ที่ดี มีหน้าตายิ้มแย้ม แจ่มใส พูดยาสุภาพ ลอยช่วย

เหลือนักเรียนและครูที่มีปัญหาในด้านการศึกษาในหอสมุด

4. ผู้บริหารโรงเรียนควรสนับสนุนให้บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่หอสมุดไปรับการอบรมวิชาหอสมุด เมื่อมีการเปิดอบรม และเข้าประชุมประจำปีของสมาคมหอสมุดแห่งประเทศไทย เพื่อบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่หอสมุดจะได้แนวความคิดมาปรับปรุงหอสมุดโรงเรียนให้เป็นประโยชน์ในการเรียนและการสอนต่อไป

5. ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดให้มีการสอนวิชาการในหอสมุดให้แก่ครูและนักเรียนที่ไม่เคยได้รับการอบรม เพราะเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้การเรียนและการสอนโดยหอสมุดโรงเรียนเป็นไปอย่างกว้างขวางและมีประสิทธิภาพ

6. ผู้บริหารโรงเรียนไม่ควรจัดให้บรรณารักษ์มีงานสอนประจำมากเกินไป เพื่อที่บรรณารักษ์จะได้มีเวลาเอาใจใส่ปรับปรุงกิจการบริการหอสมุดได้อย่างเต็มที่

7. ผู้บริหารโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนเสนอรายชื่อหนังสือที่สนใจหรือต้องการใช้ ให้บรรณารักษ์พิจารณารายชื่อหนังสือและลักษณะหนังสืออีกครั้งหนึ่ง แล้วจึงพิจารณาสั่งซื้อหรือหามาเข้าหอสมุด

8. ระยะเวลาที่เปิดบริการของหอสมุดควรให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้นักเรียนและครูจะได้เข้ามาใช้บริการของหอสมุดได้อย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะแกบรรณารักษ์โรงเรียน

1. บรรณารักษ์ควรที่จะสำรวจหลักสูตรและประมวลการสอนวิชาภาษาไทยในระดับชั้นต่าง ๆ เพื่อจัดเตรียมหนังสืออ้างอิง (Reference Books) คู่มือการสอนและหนังสืออ่านประกอบวิชาภาษาไทย ให้สอดคล้องกับบทเรียนในห้องเรียนและเพื่อแนะนำการใ้หนังสือเหล่านั้นประกอบการเรียนการสอนของนักเรียนและครู

2. จัดทำบรรณานุกรมรายชื่อหนังสือที่ใ้ประกอบการแสดงวิชาภาษาไทยให้เป็นประจำทุกปีทุกระดับชั้น เพื่อเป็นเครื่องช่วยให้ครูและนักเรียนสะดวกในการ

เลือกหนังสือไปใช้ในการเรียนและการสอน

3. เมื่อห้องสมุดมีหนังสือหรืออุปกรณ์การสอนใหม่ ๆ บรรณารักษ์ควรแจ้งให้ครูผู้สอนภาษาไทยทราบเป็นรายบุคคล จัดทำนิทรรศการหรือปิดป้ายประกาศแจ้งรายชื่อใหม่ ๆ (พร้อมทั้งบทวิจารณ์ของหนังสือเล่มนั้น ๆ ถ้ามี) ให้ครูและนักเรียนทราบ

4. บรรณารักษ์ควรหาบุคลากรและเงินงบประมาณสำหรับซ่อมแซมหนังสือให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้โดยเร็ว ถ้ามีหนังสือสูญหายหรือต้องซ่อมแซมใหม่ ก็ควรมีเงินพิเศษให้บรรณารักษ์ที่จะจัดซื้อได้ทันที

5. บรรณารักษ์ควรออกแบบสอบถามครูและนักเรียนหรือให้ครูและนักเรียนเสนอรายชื่อหนังสือหรืออุปกรณ์ใหม่ ๆ ที่ต้องการ เพื่อให้เป็นข้อมูลประกอบการเลือกซื้อหนังสือและอุปกรณ์ใหม่ ๆ ของห้องสมุด

6. หัวใจของใจครูและนักเรียนในหัวใจห้องสมุด โดยพยายามจัดสถานที่ให้สวยงาม มีบรรยากาศชวนเชิญให้เข้าไปอ่านหนังสือ สะดวกในการใช้บริการ อาจจัดนิทรรศการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อจูงใจให้ครูและนักเรียนสนใจมาใช้บริการห้องสมุด

7. ควรจัดบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า เพื่อช่วยครูและนักเรียนที่ประสบปัญหาในการค้นคว้าในห้องสมุด

8. บรรณารักษ์ควรให้ความร่วมมือกับครูภาษาไทยและครูสายวิชาอื่น ๆ ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนและการสอน โดยจัดแสดงนิทรรศการหนังสือแบบเรียน หนังสืออ่านประกอบที่มีในห้องสมุดให้สอดคล้องกับบทเรียนที่กำลังสอนในห้องเรียน หรือจัดบริการหนังสือจอง (Reserve Book) ตามที่ครูต้องการได้อย่างรวดเร็วและมีจำนวนเพียงพอแก่นักเรียน

ข้อเสนอแนะแก่ครูภาษาไทย

1. ครูภาษาไทยควรสนใจปรับปรุงการสอนของตนอยู่เสมอ โดยพยายามแสวงหาความรู้เพิ่มเติม จากหนังสือพิมพ์ วารสาร หนังสืออ่านประกอบต่าง ๆ เพื่อให้การสอนภาษาไทยมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น
2. ในการเตรียมการสอน ครูควรคำนึงเสมอว่า ห้องสมุดเป็นแหล่งค้นคว้าที่สำคัญ มีหนังสือและอุปกรณ์ ที่จะช่วยส่งเสริมความรู้ของครูและนักเรียนให้กว้างขวาง ดังนั้นครูควรศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากหนังสือหลาย ๆ เล่ม และพยายามส่งเสริม และฝึกฝนให้นักเรียนมีโอกาสเข้าไปทำงานค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองในห้องสมุดด้วย
3. ครูภาษาไทยควรมหาเวลาอ่านหนังสือที่มีอยู่ในห้องสมุด เพื่อสำรวจดูว่าในห้องสมุดมีหนังสือ โสตทัศนูปกรณ์อะไรบ้าง ที่สามารถนำมาใช้ในการสอนภาษาไทย อุปกรณ์เหล่านั้นวางอยู่ที่ไหน เพื่อสะดวกในเวลาที่ต้องการเตรียมงานหรือมอบหมายให้นักเรียนไปค้นคว้าต่อไป
4. เมื่อนำนักเรียนเข้าใช้ห้องสมุด ครูสอนควรช่วยควบคุมดูแลนักเรียน และช่วยเหลือในการแนะนำด้วย เพราะชั้นหนึ่ง ๆ มีนักเรียนจำนวนมาก บรรณารักษ์ไม่สามารถที่จะแนะนำได้ทุกคน
5. ถ้าครูภาษาไทยต้องการให้นักเรียนอ่านหนังสือหรือค้นคว้าเพื่อทำรายงานในห้องสมุด ครูควรแจ้งให้บรรณารักษ์ทราบล่วงหน้า เพื่อบรรณารักษ์จะได้อำนวยความสะดวกแก่ครูและนักเรียนในการใช้ห้องสมุดโรงเรียน
6. ครูสอนภาษาไทยควรร่วมมือกับบรรณารักษ์ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมในด้านการเรียนและการสอน
7. ครูควรใช้สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ในห้องสมุด ให้เป็นประโยชน์ในการสอนภาษาไทย และเป็นสิ่งช่วยเสริมสร้างทักษะทั้ง 4 ด้านให้แก่นักเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับนักเรียน

1. นักเรียนควรใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองโดยพยายามศึกษาค้นคว้าและอ่านหนังสือเพิ่มเติมจากการมอบหมายของครู
2. ควรหาความรู้ในเรื่องวิธีการใช้ห้องสมุด เพื่อให้การใช้ประโยชน์ของสมุดจะได้ผลเต็มที่
3. ควรมีมารยาทในการใช้ห้องสมุด มีความรับผิดชอบต่อบุคคลที่อยู่ในห้องสมุด ไม่ทำลายหนังสือให้เสียหาย หรือ ส่งเสียงรบกวนผู้ที่มาใช้บริการห้องสมุด
4. ควรร่วมมือกับครูผู้สอนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูกำหนดและมอบหมายให้ทำอย่างเต็มที่
5. การอ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร และหนังสือต่าง ๆ ที่มีอยู่ในห้องสมุด นอกจากจะช่วยส่งเสริมให้เกิดความรู้เพิ่มพูนแล้ว ยังเป็นเครื่องช่วยฝึกฝนทักษะการอ่านของนักเรียนให้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับ "กิจกรรมและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในห้องสมุดที่นำมาใช้ในการเรียนและการสอนภาษาไทย" เพื่อสำรวจคู่มือกิจกรรมและอุปกรณ์ต่างๆ ที่ครูสามารถนำมาใช้ในการเรียนและการสอน เพื่อเป็นเครื่องเสนอแนะให้ครูรู้จักใช้ห้องสมุดและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในห้องสมุดให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนและการสอนมากที่สุด
2. ควรมีการวิจัย "เปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เข้าใช้ห้องสมุดกับนักเรียนที่ไม่ใช้ห้องสมุด" เพื่อวิจัยดูว่านักเรียนที่เข้าใช้ห้องสมุดสม่ำเสมอจะมีผลสำเร็จทางการเรียนภาษาไทย แตกต่างจากพวกที่ไม่ใช้ห้องสมุดหรือไม่

3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับ "หนังสืออ่านประกอบที่ใช้อ่านประกอบแบบเรียนนิชิตวารณคดี (หลักภาษา, การใช้ภาษา) ในระดับชั้นต่าง ๆ เป็นการสำรวจหนังสืออ่านประกอบที่มีในห้องสมุดและในห้องตลาดที่สามารถนำมาใช้อ่านเสริมความรู้ให้แก่ครูและนักเรียน เพื่อเป็นประโยชน์แก่ครูและนักเรียน จะให้ชวนชววยเลือกนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนและการสอนต่อไป

4. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับ "การใช้หนังสือพิมพ์รายวันเป็นอุปกรณ์การสอนของครูภาษาไทย" หรือ "การใช้วารสารต่าง ๆ เป็นอุปกรณ์การสอนของครูภาษาไทย" เพื่อวิจัยว่า ครูสามารถใช้หนังสือพิมพ์รายวัน หรือวารสารมาใช้เป็นประโยชน์ในการสอนอย่างไรบ้าง วิเคราะห์หาเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ หรือวารสารที่สามารถนำมาใช้เป็นอุปกรณ์การสอนของครู ค้นคว้าหากิจกรรมที่สามารถนำหนังสือพิมพ์รายวันหรือวารสารมาเป็นอุปกรณ์การสอนภาษาไทยซึ่งจะเป็นแนวคิดในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนของครูต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย